

*Załącznik
do Uchwały Nr XII/.../11
Rady Gminy Sicienko
z dnia 28.12.2011 roku*

**GMINNY PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII
NA TERENIE GMINY SICIENKO NA ROK 2012**

WPROWADZENIE	2
1. CELE PROGRAMU	3
2. DIAGNOZA STANU PROBLEMÓW	4
3. ZASOBY UMOŻLIWIAJĄCE PROWADZENIE DZIAŁALNOŚCI PROFILAKTYCZNEJ	8
3.1. Placówki funkcjonujące na terenie Gminy Sicienko	9
3.2. Zasoby kadrowe	9
4. ZADANIA PRZYJĘTE DO REALIZACJI W 2012 ROKU	10
5. FINANSOWANIE GMINNEGO PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII	11

WPROWADZENIE

Narkomania jest zjawiskiem ogólnoswiatowym. Powstaje na podłożu przeobrażeń zachodzących we współczesnym cywilizowanym świecie i staje się poważnym problemem społecznym. Niesie za sobą poważne ryzyko dla zdrowia publicznego, szczególnie w kontekście chorób zakaźnych tj. HIV, zakażenie wirusem żółtaczki typu B i C, infekcje przenoszone drogą płciową. Narkomania wiąże się też z innymi problemami społecznymi takimi jak ubóstwo, bezrobocie, prostytutka, bezdomność i inne oraz wywołuje negatywne następstwa kryminalne.

Szczególnie narażona na skutki wywołane działaniem środków odurzających jest młodzież, głównie z powodu lekceważenia problemu i panującą modę na zażywanie substancji psychoaktywnych. Dealerzy narkotykowi działają wszędzie tam, gdzie gromadzi się młodzież (np. dyskoteki, kluby, szkoły). Młodzi ludzie mają dosyć beztroski stosunek do problemu używania narkotyków i zjawiska narkomanii. Nadal jest moda na zażywanie substancji uzależniających, traktowanych jako element zabawy, relaksu, rozrywki, pomocy w nauce, wspomaganie przeżyć i doznań. Rozpoznanie zjawiska narkomanii jest coraz trudniejsze z uwagi na „nowocześniejsze” formy przeprowadzania transakcji handlowych a także pojawiające się nowe środki psychoaktywne, do których należą dopalacze.

Istotą działań profilaktycznych jest przeciwdziałanie zagrożeniom, których wystąpienie lub spotęgowanie w przyszłości wydaje się wysoce prawdopodobne. Powszechnie uważa się, że skuteczna profilaktyka jest optymalnym sposobem hamowania rozwoju lub ograniczania skali zjawisk uznanych za niekorzystne i dolegliwe społecznie. Z tego też względu jest znacznie bardziej opłacalna niż kosztowne działania naprawcze. Działania profilaktyczne to również wspieranie młodych ludzi w kształtowaniu prawidłowych postaw osobowościowych, aby nie było potrzebne „podpieranie się” substancjami uzależniającymi. To uczenie umiejętności mówienia „nie” w sytuacjach, gdy młody człowiek jest poddany presji otoczenia.

W Polsce podstawą prawną do działań w tym zakresie jest ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. Nr 179 poz. 1485 z późn. zm.). W ustawie zapisano zadania związane z przeciwdziałaniem narkomanii, które należą do zadań własnych gminy i mają być realizowane z uwzględnieniem potrzeb lokalnych. W tym obszarze ustawa łączy się z zapisami ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ustawą o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Zadania samorządu w zakresie przeciwdziałania narkomanii (zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu narkomanii) obejmują w szczególności:

- 1) zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem,
- 2) udzielanie rodzinom, w których występują problemy narkomanii, pomocy psychospołecznej i prawnej,
- 3) prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowo-rekreacyjnych dla uczniów, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo - wychowawczych i socjoterapeutycznych,
- 4) wspomaganie działań instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych służących rozwiązywaniu problemów narkomanii,
- 5) pomoc społeczną osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych, dotkniętych ubóstwem i wykluczeniem społecznym i integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego.

Aktem prawnym, na podstawie, którego prowadzi się realizację działań na szczeblu lokalnym jest gminny program przeciwdziałania narkomanii. Program jest uchwalany przez Radę Gminy, jego realizatorem jest Urząd Gminy w Sicienku.

1. CELE PROGRAMU

Podstawowym celem Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii, zwanego dalej Gminnym Programem, jest profilaktyka uzależnień, czyli zapobieganie powstawaniu problemów związanych z uzależnieniem od substancji psychoaktywnych w tym dopalaczy, ograniczenie rozmiarów już istniejących problemów oraz zmiana świadomości społecznej dotyczącej narkomanii.

Realizacja *Programu* ma docelowo prowadzić do ochrony dzieci i młodzieży przed wchodzeniem w kontakty z substancjami psychoaktywnymi w tym dopalaczami, uzależnianie się.

Trzecim, nie mniej istotnym celem jest wzrost wiedzy mieszkańców na temat negatywnych konsekwencji sięgania po środki uzależniające.

Powyższe cele realizowane będą poprzez:

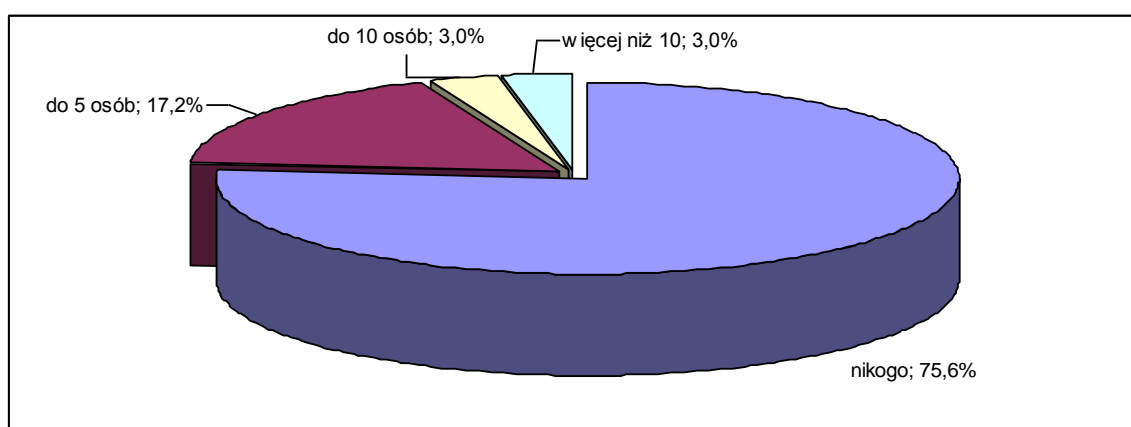
- ⇒ podnoszenie wiedzy i świadomości społeczeństwa na temat zagrożeń zdrowotnych i społecznych wynikających z używania narkotyków,
- ⇒ podnoszenie wiedzy dzieci i młodzieży na temat unikania ryzykownych zachowań,
- ⇒ prowadzenie zajęć edukacyjnych dla rodziców w zakresie problematyki związanej z używaniem środków psychoaktywnych,
- ⇒ podnoszenie kwalifikacji osób realizujących programy edukacyjne,
- ⇒ wspieranie w zakresie organizacji czasu wolnego dzieci i młodzieży stanowiących alternatywę wobec używania narkotyków,
- ⇒ prowadzenie kampanii edukacyjnych obejmujących problematykę narkomanii.

2. DIAGNOZA STANU PROBLEMÓW

Problem stosowania narkotyków dotyczy zarówno ludzi młodych, jak i dorosłych, biednych i bogatych. Nie ma na to reguły

Spośród badanych dorosłych mieszkańców gminy 16,2% deklaruje, iż miało w życiu kontakt z narkotykami (83,8% - nigdy nie używało narkotyków). Zdecydowana większość badanych (75,6%) nie zna w swoim otoczeniu nikogo, kto używałby narkotyków – ale prawie co czwarty badany wskazuje na znajomość od kilku – do kilkunastu osób używających narkotyki .

Wykres 1. Znajomość osób używających narkotyków w środowisku badanych¹

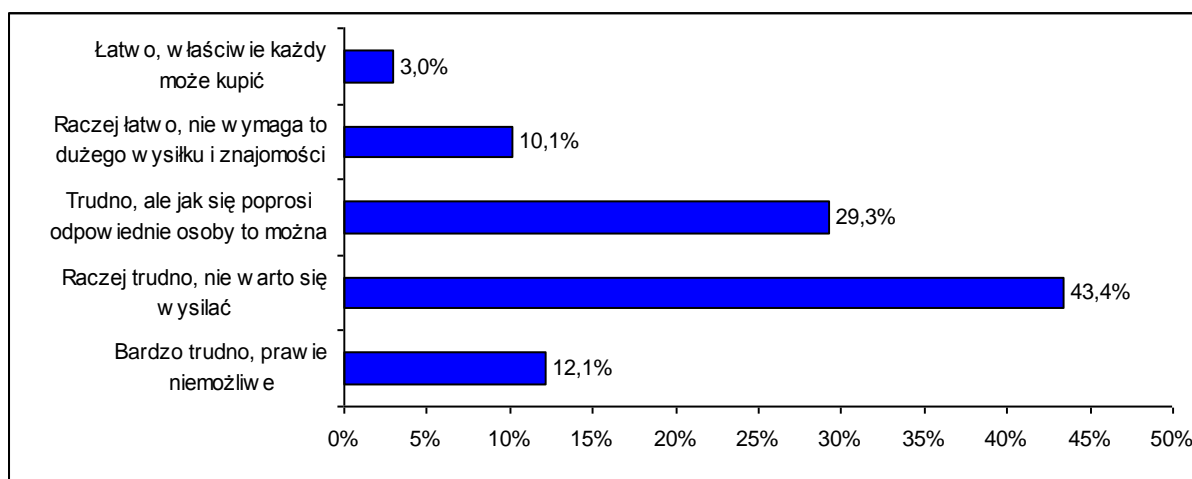
Z deklaracji badanych można wnioskować, że w gminie zjawisko używania narkotyków nie jest znaczącym problemem. Zarówno sami badani bardzo rzadko przyznają się do używania narkotyków, jak i nie znają wielu osób, które by je stosowały.

¹ Diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych dla gminy Sicienko

Niewiele osób posiada wiedzę na temat źródeł zaopatrywania się w narkotyki – tylko 17,2% badanych mieszkańców gminy (niewiele więcej niż osób deklarujących kontakt z narkotykami) wie, gdzie i u kogo można je kupić.

Również na pytanie o trudność zakupu narkotyków – duży odsetek badanych potwierdza, iż jest to trudne zadanie. W sumie 55,5% badanych uważa zakup narkotyków za zbyt trudne zadanie. Niemniej jednak 29,3% - uważa, że wystarczy znać odpowiednie osoby, które pomogą w zakupie tego towaru. Tylko dla 13,1% badanych mieszkańców gminy zakup narkotyków jest łatwy i bardzo łatwy. W sumie więc ponad 40% badanych uważa narkotyki za dostępne – z większą lub mniejszą trudnością. Jest to o tyle interesujące, że wcześniej tylko 17,2% mieszkańców przyznało, że wie, gdzie i u kogo można je kupić.

Wykres 2. Ocena poziomu trudności zakupu narkotyków²

Niepokojący może być fakt, iż 12% badanych mieszkańców gminy uznało, że narkotyki mogą pomagać w sytuacjach kryzysowych, a dodatkowo 9,1% uzależnia to od konkretnej sytuacji. Trochę częściej niż co drugi badany (51,5%) uważa, że narkotyki nie pomagają w kryzysowych sytuacjach.

Młodzi ludzie – uczniowie szkół w gminie – stosunkowo rzadko przyznają się do doświadczeń z narkotykami. Tylko 5,7% badanej populacji uczniów przyznaje, iż miało kiedykolwiek kontakt z narkotykami. Podobnie jak wśród polskiej młodzieży uczniowie mieszkający w gminie Sicienko najczęściej używają marihuany – potwierdza to 61,5% tych uczniów, którzy zadeklarowali kontakt z narkotykami – a 3,5% całej badanej populacji. Pojedyncze osoby przyznały się do stosowania: amfetaminy i LSD (0,9%) oraz ekstazy (0,4%).

² Diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych dla gminy Sicienko

Uczniowie szkół w gminie zdają się mieć świadomość, iż narkotyki nie są dobrym sposobem na rozwiązywanie problemów. Zdecydowana większość uczniów (70,9%) stwierdza zdecydowanie, że narkotyki nie pomagają w sytuacjach kryzysowych. Spory odsetek uczniów nie posiada wiedzy na ten temat (21,1%). Tylko 3,5% badanych młodych ludzi jest skłonna traktować narkotyki jako antidotum na swoje problemy, a 4% uzależnia to od sytuacji.

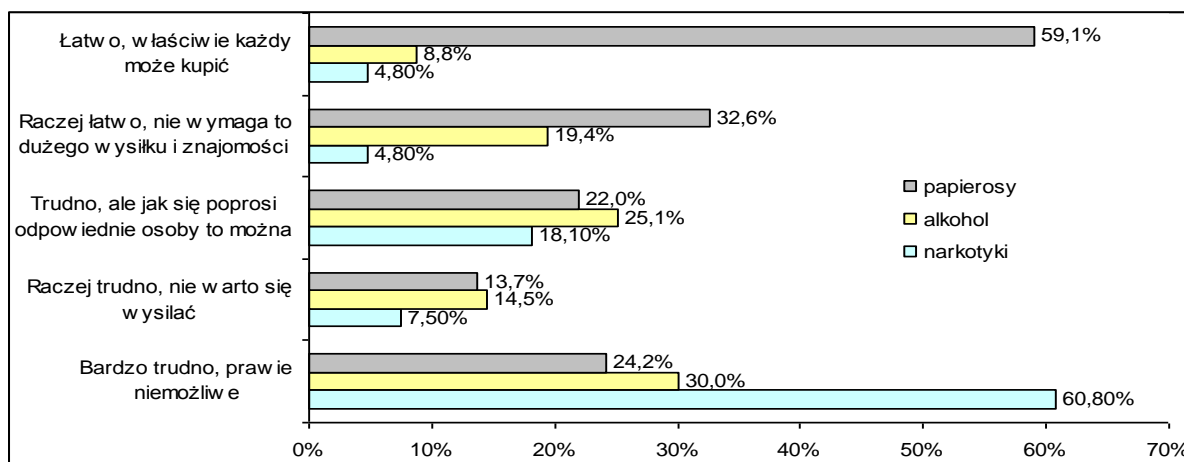
Czas, od jakiego używają narkotyków ci nieliczni uczniowie, którzy potwierdzili z nimi kontakt – jest bardzo różny. 61,5% spośród nich używa je krócej niż pół roku, pozostali wskazują na czas od roku – do ponad trzech lat.

Okoliczności pierwszego kontaktu z narkotykami są bardzo różnorodne; trudno jest je analizować przy tak małych liczebnościach. We wskazaniach tych pojedynczych osób, które deklarowały kontakt z narkotykami pojawiły się wakacje (30,8%), węgry (30,8) oraz najczęściej dyskoteka/pub (38,5%). Średni wiek, w którym uczniowie przyznają się do pierwszego kontaktu z narkotykami jest trochę wyższy niż w przypadku papierosów i alkoholu, ale i tak bardzo niski - i wynosi 13,5 roku.

Ponad połowa uczniów mających kontakt z narkotykami (53,8%) deklaruje, że pierwsze próby podjęła z własnej inicjatywy, niemniej jednak 38,5% spośród przyznających się do kontaktu z narkotykami wskazuje tu na namowę znajomych, a 15,4% na udział osoby, która chciała sprzedać narkotyk.

Spśród wszystkich badanych uczniów – trochę częściej niż co dziesiąty (12,8%) wie gdzie można kupić narkotyki, choć jak stwierdzają badani – nie jest to już tak łatwe jak w przypadku papierosów czy nawet alkoholu.

Wykres 3. Trudność zakupu substancji psychoaktywnych w ocenie młodzieży szkolnej³

³ Diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych dla Gminy Sicienko

Dla 68,5% ogółu badanych uczniów zakup narkotyków leży poza zasięgiem ich możliwości i jest to według nich najtrudniejsza do zdobycia substancja psychoaktywna. Tylko co dziesiąty uczeń uważa, że narkotyki są łatwo dostępnym towarem.

Większość uczniów przyznających się do kontaktu z narkotykami – wedle ich deklaracji - czyni to okazjonalnie (53,8%), choć prawie co czwarty (23%) przyznaje, że stosuje je prawie codziennie (7,7% - częściej niż raz w tygodniu i taki sam odsetek – kilka razy w miesiącu).

Ocena rozpowszechnienia stosowania narkotyków w środowisku rówieśniczym potwierdza poprzednie dane. Zdecydowana większość badanych (72,2%) nie zna nikogo, kto używałby narkotyków.

Wykres 4. Ocena rozpowszechnienia używania narkotyków w ocenie młodzieży szkolnej⁴

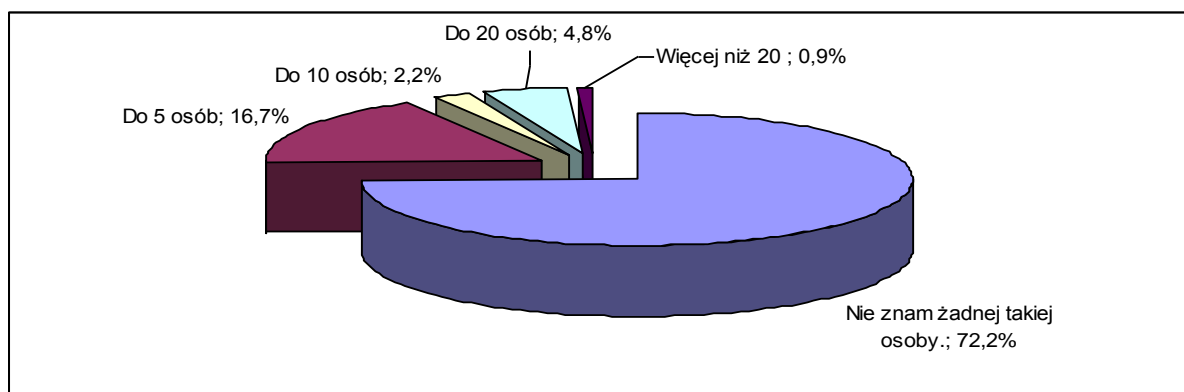

Tabela nr 1. Główne obszary problemowe w szkołach⁵

Lp.	Problem	Możliwe przyczyny zachowań
1	Nagminne używanie wulgaryzmów i brak kultury osobistej w relacjach uczeń – uczeń	- obyczaj środowiskowy - solidaryzowanie się z grupą - chęć zwrócenia uwagi - brak reakcji dorosłych - manifestacja buntu
2	Palenie papierosów	- ciekawość, - bezkarność - złe wzorce w środowisku - podkreślanie własnej „dorosłości”
3	Częste przypadki agresji w różnych formach	- negatywne wzorce - nie radzenie sobie z emocjami - bezkarność
4	Kłopoty w nauce	- brak zainteresowania ze strony rodziców - trudności w nauce - brak systematyczności - wpływ grupy

⁴ Diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych dla gminy Sicienko.

⁵ Opracowanie własne na podstawie opinii pedagogów szkolnych.

Przedstawione zjawiska potwierdzają konieczność zapewnienia dzieciom i młodzieży zajęć uczących konstruktywnego spędzania wolnego czasu i będących alternatywą wobec sięgania po używki. Mogą to być zajęcia pozalekcyjne, socjoterapeutyczne, wyjazdy na obozy, zajęcia sportowe. Zajęcia takie są jedną z form udzielania pomocy dzieciom narażonym na zaburzenia życia rodzinnego wynikającego z problemów alkoholowych czy narkotykowych.

Szukając przyczyn częstego występowania zachowań ryzykownych u dzieci i młodzieży należy zidentyfikować czynniki ryzyka. Należą do nich:⁶

- problemy materialne związane z kryzysem ekonomicznym,
- utrzymujące się bezrobocie,
- trudny start młodzieży w dorosłe życie,
- zwiększenie podaży substancji szkodliwych dla organizmu,
- wzrost dostępności alkoholu i substancji psychoaktywnych,
- zanik tradycyjnych norm i wartości, upadek autorytetów, brak pozytywnych wzorów i ideałów,
- poczucie nudy, pustki, niepokoju,
- środowiskowe normy społeczne promujące zachowania agresywne i przyzwalające na nadużywanie alkoholu,
- wpływ mediów, reklamy na postawy wobec życia,
- niewystarczająca oferta atrakcyjnego spędzania wolnego czasu,
- nie przestrzeganie prawa (np. sprzedaż alkoholu nieletnim, picie alkoholu w miejscach publicznych),
- patologie życia rodzinnego
- poczucie bezkarności sprawców przemocy i wandalizmu,
- nieprawidłowe postawy wychowawcze,
- trudności wieku dorastania,
- niekorzystny wpływ grup rówieśniczych.

3. ZASOBY UMOŻLIWIĄJĄCE PROWADZENIE DZIAŁALNOŚCI PROFILAKTYCZNEJ

Punktem wyjścia do opracowania skutecznego systemu przeciwdziałania narkomanii, po dokonaniu diagnozy, jest identyfikacja zasobów.

⁶ Źródło: wyniki badania ankietowego w ramach przeprowadzonej kampanii „Zachowaj Trzeźwy Umysł”

3.1. Placówki i instytucje funkcjonujące na terenie Gminy Sicienka

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sicienku,
- Posterunek Policji w Sicienku,
- Służba Zdrowia:
 - Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „GEMED” Ewa Zamiatała-Grzelak, Sicienka,
 - Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „KAMED” Maciej Kamiński w Kruszynie,
- Świetlica Środowiskowa w Sicienku,
- Gminna Biblioteka Publiczna w Sicienku z filią w Kruszynie,
- Gminny Ośrodek Kultury w Sicienku, w którego skład wchodzi: Wiejski Dom Kultury w Strzelewie, Wiejski Dom Kultury w Kruszynie, Klub Wiejski w Murucinie, Dom Rolnika w Mochlu oraz Świetlice wiejskie w miejscowościach: Dąbrówka Nowa, Gliszcz, Łukowiec, Nowaczkowo, Osówiec, Pawłówek, Teresin, Trzemiętowo, Trzemiętówko, Wierzchucinek, Zawada, Zielonczyn.
- Szkoły Podstawowe w Kruszynie, Samsiecznie, Strzelewie i Trzemiętowie;
- Zespoły Szkół w Sicienku i Wojnowie.

3.2. Zasoby kadrowe

- ❖ Specjalista psychoterapii uzależnień, biegły sądowy - 1 osoba,
- ❖ Certyfikowany terapeuta uzależnień prowadzący grupy samopomocowe - 1 osoba,
- ❖ Certyfikowany specjalista ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie – 1 osoba,
- ❖ Psycholog – 1 osoba,
- ❖ Pedagodzy szkolni – 5 osób: ZS Wojnowo, ZS Sicienka - 1 etat; SP Kruszyn, Strzelewo, Samsieczno, Trzemiętowo - ½ etatu,
- ❖ Absolwenci Studium Socjoterapii posiadający pełne uprawnienia do prowadzenia dziecięcych i młodzieżowych grup socjoterapeutycznych – 9 osób,
- ❖ Osoby posiadające uprawnienia do realizacji programów profilaktyczno-wychowawczych „Spójrz inaczej” i „Elementarz” – 26 osób,
- ❖ Osoby przeszkolone z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie – 15 osób;
- ❖ Osoba przeszkolona z zakresu przeciwdziałania agresji – 1 osoba,
- ❖ Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Sicienku – 4 osoby,
- ❖ Punkt Interwencji Kryzysowej działający przy gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Sicienku zatrudniający psychologa oraz specjalistę ds. przemocy domowej.

- ❖ Trenerzy Programu Zastępowania Agresji – 5 osób.
- ❖ Zespół interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie – 5 osób

4. ZADANIA PRZYJĘTE DO REALIZACJI W ROKU 2012

1. Finansowanie dyżurów specjalisty ds. narkotyków, jako forma wsparcia dla rodziców, pedagogów, młodzieży (Zespoły Szkół w Sicienku i Wojnowie oraz Szkoły Podstawowe w Kruszynie, Samsiecznie, Strzelewie i Trzemiętowie wg potrzeb zgłoszonych przez dyrektorów szkół lub pedagogów szkolnych).
2. Podniesienie poziomu wiedzy społeczeństwa na temat problemów związanych z używaniem środków psychoaktywnych i możliwości zapobiegania zjawisku narkomanii poprzez:
 - a. prowadzenie zajęć edukacyjnych zwiększających świadomość rodziców lub opiekunów w zakresie problematyki związanej z używaniem środków psychoaktywnych - „Akademia Rodzica”,
 - b. przeprowadzenie warsztatów dla młodzieży gimnazjalnej zwiększających świadomość mechanizmów uzależniania się,
 - c. przeprowadzenie warsztatów edukacyjnych na temat mechanizmów uzależnienia się dla uczniów klas szóstych,
 - d. przeprowadzenie szkolenia dla Rad Pedagogicznych szkół podstawowych na terenie gminy Sicienko na temat substancji psychoaktywnych.
3. Finansowanie szkoleń, kursów, narad dla nauczycieli, pedagogów, dyrektorów szkół, pracowników socjalnych oraz członków gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, w tym diet i kosztów dojazdu.
4. Finansowanie kampanii edukacyjnych, turniejów, konkursów obejmujących problematykę narkomanii adresowanych do młodzieży szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych.
5. Zakup materiałów niezbędnych do realizacji *Programu* – broszury, ulotki, książki, plakaty, materiały biurowe, nagrody itp.
6. Zlecenie opracowania raportu nt „Narkotyki wśród młodzieży”.

5. FINANSOWANIE GMINNEGO PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII

Źródłem finansowania zadań są środki pochodzące z opłat za korzystanie z zezwoleń na obrót alkoholem. Opłaty te stanowią dochód gminy, który w całości jest przekazywany na realizację zadań określonych w Gminnym Programie Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Gminnym Programie Przeciwdziałania Narkomanii i zgodnie z art. 18² ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi nie może być przeznaczony na inne cele.

Wydatkowanie środków - dział 851 „Ochrona zdrowia”, rozdział 85153 - Przeciwdziałanie narkomanii.

Tabela 2. Plan wydatków na 2012 rok

Lp.	Nazwa zadania	Punkt programu	Wartość (w zł)	Okres realizacji
1	Finansowanie dyżurów specjalisty ds. narkotyków	4.1	1.200,00	Cały rok
2	Zajęcia edukacyjne dla rodziców, nauczycieli, uczniów	4.2	3.000,00	Cały rok
3	Szkolenia, kursy, narady dla realizatorów <i>Programu</i> , w tym diety i koszty przejazdu	4.3	1.200,00	Cały rok
4	Kampanie edukacyjne, turnieje	4.4	1.000,00	Cały rok
5	Zakup materiałów i wyposażenie niezbędnych do realizacji <i>Programu</i> (książki, ulotki, nagrody)	4.5	500,00	Cały rok
6	Raport „Narkotyki wśród młodzieży	4.6	700,00	Cały rok
7	Przelewy		200,00	Cały rok
		Razem:	<u>7.800,00</u>	